

[Ulrich.]

misk Fordel gennem 4. Oktober-Loven, saa længe er det ganske naturligt, at man fra visse Sider i Samfundet henvender sig dér, hvor den økonomiske Fordel i Øjeblikket skinner mest i Øjnene; men om Brugerne derigennem kommer ind i Forhold, der vil tilfredsstille dem gennem Tiderne, er en ganske anden Side af Sagen, og jeg vil tillade mig at hævde, at lige saa sikkert som Kravet for mange Aar siden rejste sig om Fæsteafløsning, lige saa sikkert vil den Dag komme, da de Mennesker, der nu gaar ind i Statsfæste, vil komme og kræve dette Statsfæste afløst. Der kan gaa kortere eller længere Tid, men den Dag kommer, da dette Krav vil rejse sig.

Hvis der bliver udstykket til Husmandsbrug ensidigt efter 4. Oktober-Loven, saa maa man spørge sig selv: Rummer dette ikke en mægtig Fare for Samfundet? Staten, som ejer alle disse Tusinder af Brug ude omkring i Landet, hvilken Magt har den overfor alle Brugerne og Fæsterne, naar de en Dag rejser dette Krav? Saa godt som ingen. Naar den Dag kommer, da alle disse Brug efter de Herrers Ønske er etableret, og Brugerne vil blæse Staten en lang March, hvilke Midler har Staten saa til at hævde sin Ejendomsret over denne Jord? Den er vist overordentlig minimal. Dette er Tanker, som jeg synes, de Herrer, som er saa begejstrede for denne Form, skulde gennemtænke, inden de fører den ud i Livet.

Den højtærede Landbrugsminister var ligesom ærede Medlemmer, der talte for det radikale Parti, men dog ikke i samme Grad, inde paa § 9. Særlig fra radikal Side vil man hævde, at hvad der dér foreslaas, er fuld Erstatning for Jorden. Jeg forstaar ikke, at man kan fremsætte noget saadant, og særlig kan jeg ikke forstaa, at Landets Justitsminister har en saadan Vrangopfattelse paa dette Omraade, som han aabenbarede gennem sine Udtalelser.

Thi hvad er fuld Erstatning? Fuld Erstatning kan efter min Opfattelse kun være den Pris, som vedkommende kan faa for Jorden i det aabne Marked, hverken mere eller mindre. Det er fuld Erstatning. Men det, de Herrer vil give, hvad er det? De vil give den Værdi, Jorden er ansat til i Grundskyld, og saa eventuelt et Tillæg, hvis der er visse Kulturforbudringer; men *det* er ikke fuld Værdi. Naar Staten kommer til mig og vil ekspropriere min Jord og vil give mig den fulde Erstatning, saa er dette den Sum, som min Nabo eller en anden Privatmand vil give mig for min Jord, hvis han agter at købe den, ellers er det ikke fuld Erstatning,

De Herrer kan sprælle saa meget, de vil, og snakke, saa meget, de vil, saa er det dog dette, de ønsker at faa Lov til: at tage Jorden fra Folk og give den til andre uden at give vedkommende retmæssige Ejere den Værdi, som Jorden repræsenterer. Det er det, de vil, og ikke noget som helst andet. Det er det Princip, der skal knæstettes her i vort Land, at det er Ret at tage fra den ene og give til den anden uden at give den paa-gældende fuld Erstatning derfor; det var det, der blev knæsat i Lens- og Stamhusloven og i den Maade, hvorpaa denne er ført ud i Livet, og det er akkurat det samme, som, nu gentager sig her.

Jeg maa sige om disse Vurderinger, at det har altid for mig været en Gaade, at man ikke har turdet staa ved Lovens klare Ord, for det har man jo aldrig gjort. Der staa i Loven, at Ejendommen skal vurderes til dens Værdi i Handel og Vandel. Men er man nogen Sinde, i de mange Aar denne Lov har eksisteret, i Virkeligheden gaaet ud fra Lovens klare Bud? Aldrig! Man er af mange forskellige Grunde veget tilbage for at følge Lovens Bud, og hvorfor? Fordi snart generede det paa eet Felt, hvor man endelig ikke maatte støde an, og snart gav det Medbør paa et andet Felt, hvor det ikke gjorde saa nøje, om man begik Uret. Saa kom man ind paa Glidebanen, og efterhaanden har man saa faaet ganske utaalelige Forhold paa dette Omraade. Jeg skal illustrere det med to Eksempler af modsat Art, som derfor er meget karakteristiske.

Før Verdenskrigen havde mange smaa Bestillingsmænd, saavel kommunale som Stats- og andre, bygget egne Villaer her i Københavns Omegn, og disse Villaer stod dem i omkring 20 000 Kr. Saa kom Verdenskrigen, og med den kom dens Rædsler over Danmark ligesom over den ørige Verden; her hos os kom den i Form af den Guldalderperiode, der oprandt for os, og saa blev disse Ejendomme solgt i Hundredvis, ja, i Tusindvis, for Summer op imod 50 000 Kr. Men hvad gjorde Vurderingsmyndighederne? De skulde jo vurdere til Ejendomsskyld, men de veg tilbage for at skrive 50 000 Kr. for den Ejendom, som var konstateret at være dette værd i Handel og Vandel, og hvorfor gjorde de det? Jo, for disse smaa Bestillingsmænd, de kunde ikke taale at faa deres Husleje forhøjet med et saa betydeligt Beløb, som det i saa Fald vilde blive; naar de nu pludselig skulde opgive deres Ejendom til en Værdi af 50 000 Kr. i Stedet for 20 000 Kr., saa vilde de komme til at betale en saa meget større Skat, og derved